

MÜZİK EĞİTİMİNDE PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ

Yrd.Doç.Dr. A.Gürsan SARAÇ*

"Program geliştirme, bilimsel dayanakları olan ve teknik süreçlerden yararlanan bir araştırma çabasıdır. Bu nedenle program geliştirme çalışmaları kapsamlı ve sürekli devam eden bir süreçtir" (Demirel, 1995. s.5).

Program geliştirme, programın kapsamındaki amaçların sağlıklı, etkin bir biçimde saptanması ve gerçekleşmesi için faydalanılan ilkeleri, esasları, prensipleri (teori) ve etkinlikleri, faaliyetleri (uygulama) operasyonel anlamı ile ele alan çalışmadır.

Program geliştirme, gerek okul içinde ve gerekse okul dışında, milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve uygulamaların, uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çabaların tümüdür (Varış, 1988. s.21).

Program geliştirme, öğretim bilgisinin tüm ayrıntılarını içerir. Bilgi teorisini (epistemoloji), öğrenme teorilerini, metodolojiyi, öğretmen faaliyetlerini, bu faaliyetlerin değerlendirilmesi ile varılan sonuçları ve sonuçlara uygun yeni faaliyetlere yönelmeyi de içine alır.

Programın uygulanmasında öğrencilerde istenilen davranış değişikliklerini oluşturmak için;

* Uzmanların, program uygulamada ortaya çıkan sorunları saptaması,

* Çözüm için hipotezleri birlikte oluşturmaları,

* Araç ve gereç ve materyelleri birlikte geliştirerek uygulamaları,

* Elde edilen sonuçları birlikte paylaşımlarıyla sağlanabilir.

Program geliştirmede bir çok yol vardır. Bunlardan belli başlıları:

* Temel araştırmalar,

* Aksiyon araştırmaları,

* Alan incelemeleri,

* Hizmet içi yetiştirme faaliyetleri,

* İşbaşında yetiştirme "teftiş",

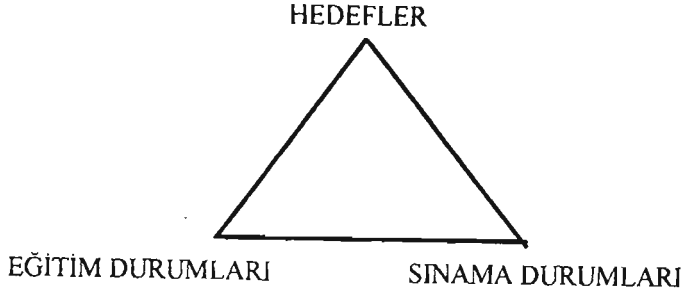
* Danışma hizmetleri,

* Öğretmenler için problem paylaşma saatleri,

* Araç-gereç ve yazılı materyelleri geliştirilmesi şeklindedir (Varış, 1988. s.27-28).

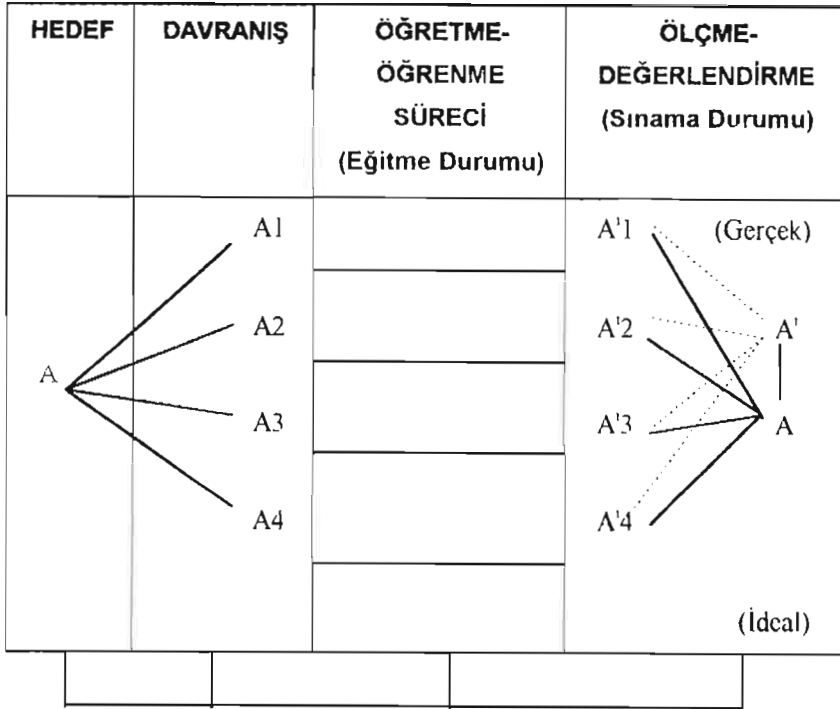
* A.Ü. Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Bşk. Yard.

Ertürk'e göre Şekil 1'de olduğu gibi program geliştirme öğeleri üç basamakta toplanmıştır.

Şekil 1

Program öğelerinin iki boyutlu bir matris üzerindeki dağılımı ise Şekil 2'de görüldüğü gibidir. (Demirel, 1995. s.7).

DÖNÜT
Şekil 2

Program geliştirmede dikkat edilmesi gereken diğer bir noktada yoğunlaşmış süreçlerdir. Bu süreçte göre:

* Program geliştirmenin amacı uygulamaları araştırma yoluyla geliştirerek öğrencilerde istenilen değişikliği sağlamaktır,

* Program geliştirme bilgi ve beceriyi gerektiren bir uzmanlık alanıdır,

* Program geliştirme, merkezden yerel okula, okuldan merkeze doğru haberleşme gerektiren bir süreçtir,

* Program geliştirme devamlı ve kapsamlı bir süreçtir. Devamlılık, kapsamlılık ve etkinlik sistemi ve okulu etkileyen kurallara bağlıdır,

* Eğitim sisteminini dayandığı eğitim teorisinin program geliştirmenin düzenlenmesi açısından eğitim politikası ve sistemin kuruluşu arasında tam bir tutarlılık olmalıdır (Varış, 1988. s.29).

Bent ve Unruh, program geliştirmedeki yaklaşımları üç gruba ayırmaktadırlar:

1. Konuya ağırlık veren programlar,
2. Öğrenciye ağırlık veren programlar,
3. Probleme ağırlık veren programlar'dır (Sezgin, 1994. s.7).

Konuya ağırlık veren programlarda temel disiplinler üzerinde durulur. Bu durum daha çok akademik hazırlık programlarında etkilidir. Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları sınırlı ölçüde ele alındığı için bu programların etkililiği önemli ölçüde düşmektedir.

Öğrenciye ağırlık veren programlarda, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Bu programlarda ileriye dönük yaklaşımlara yer verilmediğinden öğrenciye dönük bir çok kavram ve ilkeler kapsam dışı tutulmuştur.

Probleme dayalı program yaklaşımında, öğrencilerin ileride karşılaşacağı sorunlara çözüm getirici bir yol izlenir. Bu program çalışmasının temeli, problem çözümüne yönelik davranışların geliştirilmesi esasına dayanır.

Eğitimde program geliştirilirken belli başlı dört aşama söz konusudur.

1. Tasarlama / hazırlama,
2. Uygulama / deneme,
3. Değerlendirme,
4. Düzeltme'dir (Uçan, 1982. s.152).

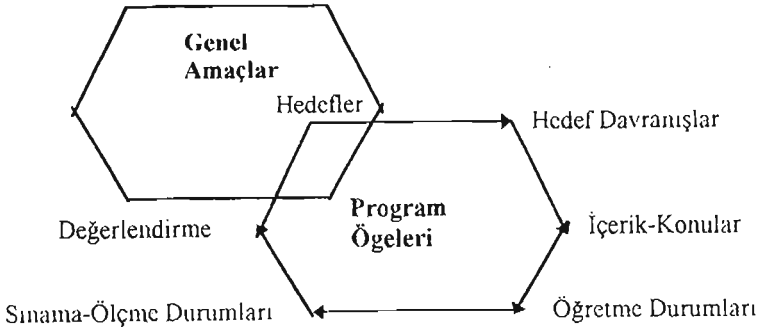
Program geliştirmedeki bu dört aşama birbirinin tamamlayıcısıdır. Bu aşamalardan birinin aksaması halinde öğretim programı geliştirme işlemi yetersiz kalacaktır.

Müzik eğitiminde program geliştirme, müzik eğitimin tanımından, program geliştirme evreleri basamaklarında konu edinilen araştırmalardan, geliştirilmiş eğitim programına kadar uzanan bir süreçtir.

Müzik eğitiminde program geliştirme yaklaşımında; ilkeler, prensipler, uygulamalar operasyonel anlamı ile ele alınmalıdır. Operasyonel bir yaklaşım, bilgi teorisi, öğrenme-öğretme teorileri, metodoloji, öğretmen ve öğrenci faaliyetlerini sistematik bir açıdan ele almayı ve değerlendirmeyi sağlar.

Müzik eğitiminde program geliştirebilme için müzik eğitiminin analizi yapılmalıdır. Müzik eğitiminde analiz yapılırken bireyin ve toplumun beklentileri, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerden ele alınmalı ve müzik eğitiminin genel amaçları oluşturulmalıdır.

Müzik eğitiminde program geliştirme sürecinde belirlenecek eğitim hedefleri (özel hedefler), genel amaçlar kapsamında şekillenmeli ve daha sonra öğretim programı öğelerine göre Şekil 3'de olduğu gibi sıralandırılmalıdır.

Şekil 3. Müzik Öğretim Programı Öğeleri

Müzik öğretim programı öğelerini Şekil 2'deki iki boyutlu matris üzerinde düşündüğümüz zaman program geliştirme sürecinin ilk halkasını hedefin oluşturduğu görülmektedir.

Müzik eğitiminde hedefler davranışa dönüştürülürken bilişsel-duyuşsal ve devinışsel alanlardan süzölmeli ve bu alanların değerdendirilmesi için, performans testleri uygulanmalı, tutum, gözlem ve dereceleme ölçekleri geliştirilmelidir.

Müzik eğitiminde program geliştirme için programın uygulanmasında öğrencilere kazandırılan temel davranışları tesbit etmek ve bu davranışların kazandırılmasını geliştirmek için "temel araştırmalar" ve "alan incelemeleri" yapılmalı elde edilen sonuçlar müzik eğitimi uzmanlarıncı değerdendirilmelidir.

Müzik eğitiminde programlar geliştirilirken öğrenme-öğretme durumlarındaki "süreç" ve sınama-ölçme durumlarındaki "ürün" değerdendirmeleri koordineli sürdürölmeli ve sonuçlar program geliştirme öğeleriyle geri dönüm (feedback) yapabilmelidir.

Elde edilen süreç ve ürün değerdendirmeleri, program geliştirme yaklaşımımızı da doğrudan belirleyecektir.

Müzik eğitiminde program geliştirme süreci tasarlama/hazırlama, uygulama/deneme, değerdendirme, düzeltme aşamalarında geçerken program geliştirme amacının, uygulamaları araştırma yoluyla geliştirerek öğrencilerde istenilen müziksel değışimi sağlama düşüncesi hiçbir zaman ihmal edilmemelidir.

Müzik eğitiminde program geliştirme süreci devamlı ve kapsamlıdır. Bu sürecin geliştirilmesindeki devamlılık, kapsamlılık ve etkinlik, müzik eğitiminde program geliştirme kurulu (MEPGK) çalışmalarının geçerliliğine bağlıdır.

Müzik eğitiminde program geliştirme kurul çalışmalarını yürütürken geçmiş programlar ile gelecek programlar arasındaki bağı çok sağlam kurmalı ve bireyin müzik öğrenim ihtiyacını geçerli bir yaklaşımla ele alarak yönlendirebilmelidir.

Kaynakça

- Demirel, Özcan., Genel Öğretim Yöntemleri, USEM Yayınları-11, Ankara, 1995.
- Varış, Fatma., Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 157, 4. Baskı, Ankara, 1998.
- Sezgin, İlhan., Mesleki Teknik Eğitimde Program Geliştirme, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1994.
- Uçan, Ali., Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü, Müzik Alanı Birinci Yıl Yetişğinin Değerlendirilmesi (1982) (Yayınlanmış Doktora Tezi), Çağrı Matbaası, Ankara, 1996.